

INFORMACE A ZPRÁVY

SBORNÍK K OSMDESÁTINÁM LADISLAVA ŤAŽKÉHO

Dosavadní životní osudy slovenského spisovatele Ladislava Ťažkého (nar. 1924) se až příliš podobaly jeho příjmení a také jeho kariéra byla značně křivolaká. Jako mladý narukoval na východní frontu v armádě Slovenského štátu a po vypuknutí SNP byla jeho jednotka internována v Rumunsku; odtud prchl a byl zadržen v Maďarsku, pak byl v zajetí v Rakousku. Poválečná doba, která ho – jako mnoho jiných – naplnila nadějami, mu přinesla studium tehdy elitní vysoké politické školy v Praze (1948-1952) a pak politické funkce v kultuře; mezitím byl novinářem, ale také vědeckým aspirantem opět v Praze. Politická činnost na straně komunistických reformátorů Dubčekova typu vedla v roce 1970 k jeho vyloučení ze strany i ze Svazu spisovatelů, což byl tehdy rozsudek krutější než nebytí v žádné straně a v žádném svazu, neboť byl spojen se zákazem publikační činnosti a s berufsverbotem intelektuálních profesí. I když ke konci 70. let mu již bylo dovoleno omezeně publikovat, neboť slovenské prostředí je – jako vždy po politických zvratech – přece jen „měkčí“ než české, nebyl to plnohodnotný život.

Ťažkého prvotinou byla povídková sbírka *Vojský zbeh* (1962) a pak *Host' majstra čerta* z téhož roku. Následují jeho hvězdné knihy, mezi nimi novela *Dunajské hroby* (1964), román *Amenmária* (1964), triptych baladických novel *Křdel divých Adamov* (1965) a další novely, román *Pivnica plná vlkov* (1969), eseje *Ozvena svedomí* (1970); z nových věcí se uvádějí romány *Pred potopou* (1988), *Dvanásť zlatých monarchov* (1992) a řada dalších včetně palimpsestického díla s motivy z Dostojevského *Útek z Neresnice* (1999). Známé jsou také jeho filmové scénáře, mimo jiné k filmu *Zbehovia a pútnici* (režisér Juraj Jakubisko, 1968), *Dominika* (podle románu *Pivnica plná vlkov*, 1968) a *Mŕtvý výťah* (televizní přepis románu *Pred potopou*, 1989).

Sestavovatelem přítomné knihy (Andrej Červeňák a kol.: *Nitrania Majstrovi Ťažkému – 80*. Nitrianska odbočka Spolku slovenských spisovateľov,

Filozofická fakulta UKF, Nitra 2004) a jejím hlavním autorem je Andrej Červeňák. Jinak se však k osobnosti a dílu Ladislava Ťažkého vyjadřuje řada autorů, např. Pavol Janík, kardinál Ján Chryzostom Korec, Peter Andruška, Marina Čeretková-Gálová, Peter Liba, Viliam Obert, Vincent Šabík, Jozef Vladár, Laco Zrubec (redaktor svazku) a další. Řada jiných osobností, které v minulosti při podobných příležitostech nechyběly, tu však nyní chybějí, a i když vyloučíme náhody, je zřejmé, že osmdesátník Ťažký se ani dnes všem nezalíbil. Poetika jeho díla je složitá, místy záměrně „zadržává“, je syrová a příběhově vsutku těžká, vždy však samostatná, vnitřně provokativní.

To vše analyzuje na desítkách stran svých studií Andrej Červeňák. V úvahách o románu *Amenmária* si všímá například dnešního multikulturalismu (hrdina Matúš Zraz prochází – jako jeho autor – několika zeměmi a jen těžce se orientuje v rozdílech mentalit a politickém „who's who“). Současně to je realistický obraz úlohy Slovenska v druhé světové válce, obraz ovšem nepřikrášlený a opět provokativní. Pod názvem *Klávesnica palimpsestu* si pak A. Červeňák pohrává s pozdním románem *Útek z Neresnice* (1999) s prosvítající siluetou Dostojevského; na to pak navazuje partie o snech. V analýze Ťažkého publicistiky Červeňák zdůrazňuje vnitřní provázanost a kontinuitu jeho díla, které balancuje na pokraji skepse a víry, ale je vždy svěbytné: „Ladislav Ťažký přežil složitým vývojom umeleckým, občianskym a publicistickým, ale vždy zostával sám sebou. Odhadzoval módne dobové háby, ale nikdy nezradil svojho Boha lásky, porozumenia, pravdy a dobra.“ (s. 140)

Pro českého čtenáře je Červeňákova analýza zajímavá již proto, že je tu autor v podstatě realistický včleňován do kontextu dalších poetik včetně modernistické (existencialistické) a postmodernistické (palimpsestická stavba). Ukazuje tak na implicitní sílu umělecké individuality, kterou nelze a priori spoutat poetologickými šablonami.